

ՄՓՅՈՒՌՔԻՑ ՍՏԱՅՎԱԾ ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

UN ART FONDAMENTAL: LE TAPIS

(ՄԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԿԵՍՏ՝ ԳՈՐԳԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆԸ)

(Ալբերտ Աշխատանք, Փարիզ, 1949 թ., 287 էջ)

Տիար Ալբերտ Աշխատանքը, Հայկական թանգարանի ընդհանուր քարտուղարը Ֆրանսիայում և հիմնադիրը, 1949 թվին Փարիզում հրատարակել է մի սովոր հատոր, նվիրված գորգագործության ուսումնասիրությանը:

Հարգելի արվեստագետը իր աշխատասիրությունից մի օրինակ, հատկապես տպագրված ընտիր թղթի վրա, նվիրել է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Նորին Ս. Ռոմեոյան Ս. Ս. Գևորգ Զ. ին, նշելով այդ մասին. „Exemplaire imprimé spécialement pour sa Sainteté Kévork VI, Catholique des Arméniens du Monde et offert par l'auteur“.

Մեծածավալ այս հատորը բաղկացած է 287 էջից, շահված առջևի պահպանակներն ու վերջի բովանդակությունը:

Հեղինակին աշխատակցել են, ինչպես ցույց է տալիս հատորի վերջում ղեկավարված հիշատակագրությունը, մի խումբ մասնագետներ տարբեր արվեստների գծով:

Աշխատությունը Ֆրանսիայից թարգմանվել է անգլերենի տիկին Դեզորիի կողմից, և հրատարակվել երկու լեզուներով, հանդիպակաց երկու էջերի վրա և երբեմն միևնույն էջում միմյանց տակ: Ցավալի է, որ ղուգընթաց չի տրված հայերենը:

Հատորի սկզբում տրվել է մի քարտեզ գորգի գործվածքի տեղագրության վերաբերյալ: Գրքի առաջաբանին հաջորդում է «Հրատարակչի ազդար» (էջ 28—30) և ապա մի գլուխ՝ Գորգերի պատրաստության, պահպանման, նորոգության և փորձագիտության (էքսպերտիզացիա) մասին (էջ 30—39): Հաջորդական գլուխներում քննության են առնվում եգիպտական (էջ 43—50), հայկական (էջ 53—90), պարսկական (էջ 93—124), հնդկա-պարսկական (էջ 127—132), իսլամա-արաբական (էջ 135—142), ալվանական (էջ 145—146), թյուրքաստանա-

կան (էջ 149—158), չինական և հնդկաչինական (էջ 161—172), փոքր-ասիական (թյուրքական) (էջ 175—214), Բալկանների (էջ 217—224), լեհական (էջ 227—234), իսպանական և պորտուգալական (էջ 237—248) գորգերն ու կապերտները (կիլիմ) և այլն: Աշխատության վերջում տրված է ընդարձակ բիբլիոգրաֆիա գորգագործության մասին:

Աշխատությունը պատկերազարդված է Միագույն (սև) պատկերներից և մասնագիտական բացատրությունների հատուկ գծագրություններից և մակետներից բացի, կան գունատիպ իլուստրացիաներ:

Հեղինակը ընդարձակ տեղ է հատկացնում հայկական գորգի ուսումնասիրությանը: Նա իր աշխատության մեջ նկատի է առնում 13-րդ դարից մինչև 19-րդ դարի առաջին կեսի աչքի ընկնող հայրավան գորգերի նմուշները: Հայաստանում «Դեկորատիվ արվեստների միջև,—ասում է աշխատասիրողը,— գորգագործությունը վստահաբար առաջին կարգի վրա կարելի է դնել: Ամենահին գորգերը, կամ հանգուցավոր գորգերի կտորները, որոնց վրա մենք կարող ենք հիմնալ մեր օրերում, հայկական են»: Հեղինակը շեշտում է՝ թե հայկական գորգերը իրենց հատկանշական գծերը կորցրին, երբ Հայաստանն ընկավ օտարների տիրապետության տակ: Իհարկե, ցանկալի է, որ նա խոթի ունենար գտնվելու Սովետական Հայաստանում, որտեղ մեր արվեստագետները ճարտարապետության, քանդակագործության, մանրանկարչության, գորգագործության կամ արվեստի այլ բնագավառներում, ծաղկեցնում են հայ արվեստը, օգտագործելով հին և ընտիր մոտիվները: Այս մասին, դժբախտաբար, կանգ չի առել աշխատասիրողը:

Արվեստների պատմությունով զբաղվողների և գորգի մասնագետների համար հետաքրքիր և օգտավետ գործ է այս հատորը:

